יתומין. קטנים: **אפוטרופוס.** לכל אחד: **וגוררין להן.** כל אפוטרופוס יגרור חלק יפה שלו[1] שמתוך כך יהיו החלקים שוים: **כח כ"ד.** שמינו להם אפוטרופוס: **הפס ממונא.** והפקר ב"ד הפקר: **הכא איסורא.** דת"ר ומשום מה כח ב"ד יפה לא אפקעו רבנן קידושין: **גידול בר רעיליי וגוזלה.** מורגש: **הא גיבך.** הרואהו לה ולא מסרו לה: **ברוך הטוב והמטיב.** שלא מסרת לה: **ולא בטל גיטא.** ואם בא שליח זה ומסרו לה למחר מגורשת: **גלוי דעתא.** שאינו מפן עוד בשליחות זה: **אמר לכו רב ששת.** רב ששת אמר לכם ואני שמעתי לבטול גיטא: **ואגרכיה רב ששת גיטא אחרינא.** אלמא משום דגליא דעתיה בביטולא: **אטו רב ששת מבטל גיטא דאינשי הוה.** אפילו גלוי דעתא ליכא דהא לא אמר אלא בטלתיה אלא רב ששת והכא ליכא גלוי דעתא דידיה: **איהו בטליה.** ואמר בהדיא ליבטיל: **משום דפנוי.** בני אדם הסכין ומוכנין אותו במצות רב ששת ואומר לו למה אתה מבטלו אמר להו הכי רב ששת זוה כן: **ירמיה בירלאה.** כך שמו: **הנא אשקליה.** שנה שנית וכפהו לנוות לכתוב אחר: **אויבו קרי באוזנייכו.** שימו קנינא ירק דק של לוטין באוזניכם שלא תשמעו ביטולו: **אשור הכו לה הייא.** התחזקו לתתו מהר: **אשור.** כמו אשרתא דדייני (לעיל דף כו.) וכמו אשרו תמוך (ישעיה ח) לשון חיזוק: **אטו לבטולי גיטא בעי.** זה שגילה בדעתו שאינו חפץ בגירושין הללו כלום גילה שהוא בא להפקיעו על ידי ביטול גט: **לקיומי הנאה בעי.** על ידי קיום תנאי הוא בא להפקיע לומר התניתי לבא עד שלשים ואם לאו יהא גט והרי באתי וקיימתי תנאי: **אי לא נסיבנא.** כתב גט ונתן לארוסתו ע"מ שאם לא יכנס עד שלשים יום יהא גט: **קטרחנא.** בגרבי חופה ואנוס אני: **אין טענת אונס.** והוי גיטא: **והלכתא כנחמן.** דאמר לעיל ביטול בפני שנים: **והלכתא כנחמן.** נמי בהא דאמר הלכה כרבי בשמיהן: והלכתא

[1] יתומין אשבאו לחלוק בנכסי אביהן בית דין מעמידין להן אפוטרופוס [2] וגוררים להן חלק יפה הגדילו יכולין למחות ורב נחמן דידיה אמר [3] הגדילו אין יכולין למחות דאם כן מה כח בית דין יפה התם ממונא הכא איסורא גידול בר רעיליי שדר לה גיטא לדביתהו אזל שליחא אשכחה דהוה יתבה וגוולה אמר לה הא גיטיך אמרה ליה זיל השתא [4] מיהא ותא למחר אזל לגביה וא"ל פתח ואמר ברוך הטוב והמטיב אביי אמר [5] ברוך הטוב והמטיב ולא בטל גיטא רבא אמר ברוך הטוב והמטיב ובטל גיטא במאי קמיפלגי בגלוי דעתא בגיטא קמיפלגי דאביי סבר [6] גלוי דעתא בגיטא לאו מלתא היא ורבא סבר גלוי דעתא בגיטא מילתא היא אמר רבא מנא אמינא לה דרב ששת אשקליה גיטא לההוא גברא בעל כרחיה ואמר להו לסהדי הכי אמר לכו רב ששת לבטל גיטא ואצרכיה רב ששת גיטא אחרינא ואביי אטו רב ששת מבטל גיטא דאינשי הוה איהו בטלה והאי דקאמר להו הכי משום דפנוי ואמר אביי מנא אמינא לה דרב יהודה אשקליה גיטא לחתניה דר' ירמיה ביראה ובטליה תנא אשקליה ובטליה הדר תנא ואשקליה על כרחיה ואמר להו לסהדי אותיבו קרי [7] באוניכו וכתובו ליה ואי סלקא דעתך גלוי דעתא בגיטא מילתא היא הא חזו ליה דקא רהיט בתרייהו ורבא האי דקא רהיט בתרייהו דאמר להו אשור הבו לה הייא כי היכא דמשלם צערא דההוא גברא [8] ואמר אביי מנא אמינא לה דההוא דאמר להו אי לא אתינא עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל לא שמיה מתיא ורבא אטו התם לבטולי גיטא בעי התם לקיומי תנאיה קא בעי והא לא איקיים תנאיה ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא כי מטו תלתין יומין אמר להו הא טרחנא למאי ניחוש לה אי משום אונסא [9] אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא בגיטא פלוגתא דאביי ורבא הוא ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא לריש ירחא דאדר ליהוי גיטא כי מטא ריש ירחא דאדר אמר להו אנא לריש ירחא דניסן אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונס אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא פלוגתא דאביי ורבא והלכתא כנחמן והלכתא

שעבדים אוכלים בתרומה ויש לעובר בכך חלק יפה יותר ועוד לא לכל העבדים באתו לעשות תקנה אלא לחלק הבנים שנולדו ועוד [ה"מ] שיש שדות שיכולין ליתן לעובר כנגד העבדים שיש כח לב"ד לעשות כן כדאמרי' בהניזקין (לקמן דף נב.) ושותף הכא לחלוק שלא בדעת חברו מספקא לר"י אם יכול לחלוק הקרקעות ששייכא קפידא ברוחות ואין לדקדק מהא דאמר בפ' בית כור (ב"ב דף קו:) אלא מעתה הני בי תלתא אחי דקיימי ואזלו תרי מיניהו ופלוג הכי נמי דבטלה מחלוקת דמשמע שהחלוקה קיימת אע"ג דבקרקע מיירי שהקרקע שבקרקע קיימת איכא למימר דיינו כשחזר וחלקו עמו נפל לו בגורל אותו חלק עצמו שנפל לו בתחילה כשחלקו הבנים בלעדיו ולא שבקרקע שבקרקע קיימת איכא עם שניהם כאילו בחיים לחלק בתחילה[10]: **התם** ממונא הכא איסורא. ות"ת ג"כ היכי דייק לעיל ממה דאמר רבי ועשה כרשב"ג בהיא דכתובות (דף ק.) לחזר בו נמי ממתי דאמר ביטלו מבוטל הא איכא לחלק בין איסורא לממונא וי"ל דרב נחמן דאמר הלכה כרבי בשמיהן הוא דמפליג בין איסורא לממונא אע"ג [11] דרבי גופיה לא מפליג בין איסורא לממונא היכא דטעו מ"מ רב נחמן מפליג אליבא דרבי אפי' בממונא דטעו דהא רבי גופיה חזר בו בכתובות והכא פסיק רב נחמן כוותיה אבל הנהו לעיל לא מפליג וכי פריך הכא דרב נחמן אדרב נחמן היה יכול להקשות והא רבי גופיה הדר ביה מביטלו מבוטל כדמוכח בהיא דכתובות אלא דיוחא ליה לאקשויי דרב נחמן אדרב נחמן ופריש"ל דהכא מחלק בין איסורא לממונא דלא טעו אבל לעיל מדמה ממונא דטעו לאיסורא ובפ"ב דקדושין (ד' מב.) ובכתובות בפ' אלמנה (דף ק.) פריך אדב נחמן דפסיק התם הלכה כחכמים מהכא דיתומים שבאו לחלוק אלא שם ב"ד יפה ומשני הא דטעו הא דלא טעו ורבי ולאי כשחזר בו מהכא דכתובות חזר בו גם מביטלו מבוטל והא דפסיק רב נחמן כרבי בביטלו מבוטל משום דאיכא פוסק בהכא דכתובות כחכמים: **ואי** משום גלויי **דעתא פלוגתא דאביי ורבא.** היינו לפי סברת אביי אבל לרבא קאמר לעיל אטו לבטולי גיטא קבעי לקיומי תנאי קא בעי ולא פליג רבא הכא: וכל

וגוררין להן. כל אחד: **אפוטרופוס.** שמתוך כך יהיו החלקים שוים: **הפס ממונא.** והפקר ב"ד הפקר: **הכא איסורא.** דת"ר ומשום מה כח ב"ד יפה לא אפקעו רבנן קידושין: **גידול בר רעיליי וגוזלה.** מורגש: **הא גיבך.** הרואהו לה ולא מסרו לה: **ברוך הטוב והמטיב.** שלא מסרת לה: **ולא בטל גיטא.** ואם בא שליח זה ומסרו לה למחר מגורשת: **גלוי דעתא.** שאינו מפן עוד בשליחות זה: **אמר לכו רב ששת.** רב ששת אמר לכם ואני שמעתי לבטול גיטא: **ואגרכיה רב ששת גיטא אחרינא.** אלמא משום דגליא דעתיה בביטולא: **אטו רב ששת מבטל גיטא דאינשי הוה.** אפילו גלוי דעתא ליכא דהא לא אמר אלא בטלתיה אלא רב ששת והכא ליכא גלוי דעתא דידיה: **איהו בטליה.** ואמר בהדיא ליבטיל: **משום דפנוי.** בני אדם הסכין ומוכנין אותו במצות רב ששת ואומר לו למה אתה מבטלו אמר להו הכי רב ששת זוה כן: **ירמיה בירלאה.** כך שמו: **הנא אשקליה.** שנה שנית וכפהו לנוות לכתוב אחר: **אויבו קרי באוזנייכו.** שימו קנינא ירק דק של לוטין באוזניכם שלא תשמעו ביטולו: **אשור הכו לה הייא.** התחזקו לתתו מהר: **אשור.** כמו אשרתא דדייני (לעיל דף כו.) וכמו אשרו תמוך (ישעיה ח) לשון חיזוק: **אטו לבטולי גיטא בעי.** זה שגילה בדעתו שאינו חפץ בגירושין הללו כלום גילה שהוא בא להפקיעו על ידי ביטול גט: **לקיומי הנאה בעי.** על ידי קיום תנאי הוא בא להפקיע לומר התניתי לבא עד שלשים ואם לאו יהא גט והרי באתי וקיימתי תנאי: **אי לא נסיבנא.** כתב גט ונתן לארוסתו ע"מ שאם לא יכנס עד שלשים יום יהא גט: **קטרחנא.** בגרבי חופה ואנוס אני: **אין טענת אונס.** והוי גיטא: **והלכתא כנחמן.** דאמר לעיל ביטול בפני שנים: **והלכתא כנחמן.** נמי בהא דאמר הלכה כרבי בשמיהן: והלכתא

יתומין שבאו לחלוק בו'. אומר ר"ת דוקא שניהם רוצים אבל אחד רוצה ואחד אינו רוצה לא והיכא שלא באו שניהם אלא אחד והשני אינו בפנינו אמר ר"י דחולקין דהא בריש פרק ג' דקידושין (דף מב.) מייתי לה אחלוקת האדר שהיו שם כמה יונקי שדים ומיהו אין ראיה גמורה משם דלאו לגמרי מדמי לה דחלוקת האדר היתה על פי הדיבור והיו שם אורים ותומים [משום הכי] הגדילו אין יכולין למחות ובפרק אלמנה ביבמות (דף סז:) אאמר (כולם) זכריס יאכלו אע"ג דשמא ימות עובר זכר דעבדינן תקנתא כדכר נחמן נמי אין ראיה דהתם שאני דאע"פ שלא בא כי אם האחד עבדינן להו תקנתא לפי שיש תקנה גם לעובר (ב) ומתעלה חלקו בכך במה שיאכלו עבדים של אלו בתרומה שלא יתומו ברעב:

בית דין מעמידין להם אפוטרופוס וגוררים להם בו'. אר"ת וכן ר"ח דגוררים להם ב"ד לגרוך שומת ב"ד ואפוטרופוס מעמידין להן לשמור לכל אחד חלקו בפני עצמו דעד עתה היה שומר הכל ביחד וגוררין ע"י גורל דאין טריחותא להטיל גורלות ואפילו בגורל שייך לגרור חלק יפה כגון אם יש שלש שדות דטוב שיטול כל אחד ואחד שדה אחת ויהיה חלקו בבא אחת ממה שיחלוקו כל שדה לג' חלקים וכמה ענייני ברירות יש בו בחלוקות וסולמות ולכך ודוקא בדבר שאין שייך בו גוד לו ליגוד חולקין ומדקדק ר"ת דאי חולקין אפילו בדבר ששייך בו גוד לו ליגוד אמאי דחיק בריש האיש מקדש (קידושין דף מב:[1]) יכולין למחות ברוחות הוה ליה למימר דיכולין למחות בגוד לו ליגוד והא דלא קאמר יכולין למחות אם טעו בפחות משמות דמכרן קיים משום דלא מסתבר שיאמר שמואל אם הגדילו יכולין למחות בשביל טעות דפחות משמות דמודה שמואל ויש ליפות בכך כח ב"ד דהוי כמאן דלא טעו כלל אע"ג שיכולין למחות ברוחות בזה אין ליפות כח ב"ד דאין זה תלוי בשומת וכ"ש דאם נפרש דמכרן קיים ומחזיר האונאה דאתי שפיר ומיהו יש לדחות דהדא מיניהו נקט ומהכהו דיבמות דפרק אלמנה (דף סז:) דמשמע שעושים תקנה לכל העבדים שיאכלו בתרומה שנותנין לבנים כל העבדים וחלק אחד נותנים לעובר כנגדן אין להוכיח דחולקין אפילו בדבר שייך בו גוד לו ליגוד כגון העבדים דשאני התם דמתעלה חלק העובר בכך במה

[1] יתומין אשבאו לחלוק בנכסי אביהן בית דין מעמידין להן אפוטרופוס [2] וגוררים להן חלק יפה הגדילו יכולין למחות ורב נחמן דידיה אמר [3] הגדילו אין יכולין למחות דאם כן מה כח בית דין יפה התם ממונא הכא איסורא גידול בר רעיליי שדר לה גיטא לדביתהו אזל שליחא אשכחה דהוה יתבה וגוולה אמר לה הא גיטיך אמרה ליה זיל השתא [4] מיהא ותא למחר אזל לגביה וא"ל פתח ואמר ברוך הטוב והמטיב אביי אמר [5] ברוך הטוב והמטיב ולא בטל גיטא רבא אמר ברוך הטוב והמטיב ובטל גיטא במאי קמיפלגי בגלוי דעתא בגיטא קמיפלגי דאביי סבר [6] גלוי דעתא בגיטא לאו מלתא היא ורבא סבר גלוי דעתא בגיטא מילתא היא אמר רבא מנא אמינא לה דרב ששת אשקליה גיטא לההוא גברא בעל כרחיה ואמר להו לסהדי הכי אמר לכו רב ששת לבטל גיטא ואצרכיה רב ששת גיטא אחרינא ואביי אטו רב ששת מבטל גיטא דאינשי הוה איהו בטלה והאי דקאמר להו הכי משום דפנוי ואמר אביי מנא אמינא לה דרב יהודה אשקליה גיטא לחתניה דר' ירמיה ביראה ובטליה תנא אשקליה ובטליה הדר תנא ואשקליה על כרחיה ואמר להו לסהדי אותיבו קרי [7] באוניכו וכתובו ליה ואי סלקא דעתך גלוי דעתא בגיטא מילתא היא הא חזו ליה דקא רהיט בתרייהו ורבא האי דקא רהיט בתרייהו דאמר להו אשור הבו לה הייא כי היכא דמשלם צערא דההוא גברא [8] ואמר אביי מנא אמינא לה דההוא דאמר להו אי לא אתינא עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל לא שמיה מתיא ורבא אטו התם לבטולי גיטא בעי התם לקיומי תנאיה קא בעי והא לא איקיים תנאיה ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא כי מטו תלתין יומין אמר להו הא טרחנא למאי ניחוש לה אי משום אונסא [9] אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא בגיטא פלוגתא דאביי ורבא הוא ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא לריש ירחא דאדר ליהוי גיטא כי מטא ריש ירחא דאדר אמר להו אנא לריש ירחא דניסן אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונס אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא פלוגתא דאביי ורבא והלכתא כנחמן והלכתא

בגיטין אי משום גלויי דעתא הלכה כאביי מהכא מוכח דקים ליה לתלמודא דאין טענת אונס בגיטין: **מתני'** בראשונה היה כלום ורבא סבר אע"ג דקי"ל דדברים שבלב אינן דברים היכא דאיכא גלויי דעתא כאילו גילה בפיו דמי אמר רבא

הגהות הב"ח

(א) גמ' קני באודנייכו: (ב) תוס' ד"ה יתומין וכו' לעובר דמתעלה מלקו:

מוסף רש"י

בית דין מעמידין להן אפוטרופוס. לכל אחד ואחד מן הקטנים (כתובות ק.). וגוררים להן חלק יפה. ומוכר כל אפוטרופוס מלק אחד יפה לאלקן (יבמות סז:) לכל אחד. יפה לזה ויפה לזה (קדושין מב.) כל אפוטרופוס לעיקון שלו (כתובות ק.). הגדילו. היתומים, יכולין למחות. ומהגיע חלוקה לפירות דעד ממלא (יבמות סז:). ופסקיה מברא. מעבר הנהר שלא מגע את המעבורת (לעיל ל.) הנהר הפסיקו, שהיתה המעבורת מגד העיר ולא יכול לעבור (כתובות ב:). חזו דאתאי. שנאתי (שם). לא שמיא מתיא. אלא מטי עד הכא ואין טענת אונס בגיטין, אי נמי יש אונס בגיטין, הא אוקימנא בשמעתא קמייתא דכתובות דהאי אונסא דשכיח הוא ואינני ליה לאתויי (לעיל ל.) והוי גיטא ואם רצתה מיגשא לאחר וגם לכתובה נפסלת מהייס (כתובות ב:). אין אונס בגיטין. אין טענת אונס בגיטין (כתובות ב:) אין אדם יכול לטענו אונס בגיטי של גט (לעיל ל.).

תוספות רי"ד

שמואל יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן ב"ד מעמידין להן אפוטרופוס וגוררין להן חלק יפה ואם הגדילו יכולים למחות ורב נחמן דידיה אמר אם הגדילו אין יכולין למחות א"כ מה כח ב"ד יפה: התם ממונא הכא איסורא פי' בממונא הפקר ב"ד היה הפקר אבל איסור א"א משום מה כח ב"ד יפה לא אפקעו קידושיו. גידול בר עילאי שדר לה גיטא לדביתהו אתא שליח אשכחה דקיתבה וגוולה. פי' היתה אורגת והראה לה גיטא ולא נתנו לה ואמר לה הא גיטך אמרה ליה זיל השתא (ברי) [מיהא] אתא לגביה בעל א"ל ברוך הטוב והמטיב אביי אמר ברוך הטוב והמטיב ולא בטיל גיטא ורבא אמר ברוך הטוב והמטיב ובטיל גיטא במאי קמיפלגי בגלויי דעתא בגיטא קמיפלגי אביי סבר גלויי דעתא בגיטא לאו מלתא היא ורבא סבר גלויי דעתא בגיטא מילתא היא פי' המבטל שליחות הגט צריך שיבטל בפיו ואם היה לבו שלם לבטל ולא הוציא מפיו אינו כלום דדברים שבלב אינן דברים הילכך כל זמן שלא הוציא מפיו הביטול אע"ג שגילה דעתו לא הוי

תוספות רי"ד (המשך)

מנא אמינא לה דרב ששת אשקליה גיטא לההוא גברא בעל כרחיה אמר להו לשהדי אמר לכו רב ששת ליבטיל גיטא ואצרכיה רב ששת גיטא אחרינא: ואביי אטו רב ששת מבטל גיטא דאינשי הוא ההוא איהו בטליה וההוא דאמר להו הכי משום דמחמת דפני הוא דקמירתה. אמר אביי מנא אמינא לה דרב יהודה אשקליה גיטא לחתניה דרב ירמיה ביראה. פי' בעל כרחיה. ובטליה. הדור אשקליה ובטליה ואמר להו לשהדי איתיבו קרי באודנייכו כי היכי דלא תשמענן מילתא וכתבו ליה ואי ס"ד גלויי דעתא בגיטא מילתא היא הא קא חזו ליה דקא רהיט בתרייהו וק' לי טובא דאפילו לאביי דאמר גלויי דעתא בגיטא לאו מילתא היא היכא דבטלו מפיו מי לא בטיל והיכי אמר דליתבי קורא באוזייהו (דלא לאשמועי') [שלא ישמעו ביטולו] אטו בשמיעת העדים תליא מילתא אי בטליה מי לא בטיל ונמצא גט בטל ובניה ממזרים ועדים אינן אלא לברר העדות שבטלו אבל שלא יתקיים הבטול בלא עדים שאלו שניהם מודים הבעל והאשה מי לא בטיל ו"ל לפי הדחק שהביטול בלי עדים אינו מועיל ואע"פ ששניהם מודים. ומתני' דתנן הגיע השליח וקדם אצל אשתו כולה בעדים קמיירי ומ"ה אמר להם שיסתמו אזניהם שלא ישמעו בטולו ויהיה בטול בלא עדים ולא יועיל כלום ואע"פ שרואים גילוי דעתו שרץ אחריהם כדי לבטלו גלויי דעתא לאו מילתא הוא והנכון בעיני לומר דרב יהודה ס"ל דהלכה כרשב"ג ולית ליה דרב נחמן ומסיק תלמודא והלכתא כרב נחמן דאמר לעיל בטול הגט בשני עדים והלכתא כרב נחמן דאמר הלכה כר' בשתיהן והלכתא כנחמני הוא אביי דאמר גלויי דעתא בגיטא לאו מילתא הוא ורב היא א' מיע"ל קג"ם שהלכה כאביי: ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא מכאן ועד תלתין יומין ליהוי גיטא פי' ארוסתו היתה ונתן לה גט והתנה עמה שאם לא יכנסנה לחופה עד ל' יום יהא גט כי מטי יום תלתין אמר להו קטרחנא פי' בצרכי הסעודה אני טורח ומכין אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונסא שיאמר אנוס אני ואיני מוצא צרכי סעודה קי"ל בשמעתא קמייתא דכתובות אין אונס בגיטין ואי משום גלויי דעתא פלוגתא דאביי ורבא הוא וקי"ל כאביי: ההוא דאמר להו אי לא (יהיבנא) [נסיבנא] מהכא לריש ירחא דאדר ליהוי גיטא כי מטא ריש ירחא דאדר אמר אנא ריש ירחא דניסן אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונסא אין אונס

עין משפט נר מצוה

יז א ב מיי' פ"י מהל' נחלות הל"ד סמג עשין לו טוש"ע חו"מ סי' רפט סעי' ח:
יח ג ד מיי' פ"ו מהל' גירושין הל' כה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' סב:
יט ה מיי' פ"ט מהל' גירושין הל"מ סמג עשין טוש"ע אה"ע סי' קמד סעי' ח:

וכל שום שיש לו. בטופסי גיטין של ה"ג כתוב שצריך לכתוב בגט וכל שום ותניכה לחיים לי ולאתרמי משמע שלשון זה היו כותבין בגט ואין נראה לר"ת דזימנין דאתי לידי תקלה כשאין לו אלא אותו שם הכתוב בגט ואין לו חניכה וכשכותב בגט וכל שום וחניכה נראה זה הגט של אדם אחר שיש לו שם וחניכה לכך נראה לר"ת וכל שום שיש לו דקתני במתני' היינו כל שמותיו בפירוש א] ותיקן ר"ת לכתוב בגט אני פלוני דמיתקרי כך וכך כדאמרי' בגמרא שרה דמיתקרי איה מריס אחת בר הדיא דמיתקרי איה מרי[ם] ב] והא דקתני בגמ' בשמו שביהודה ושם דגליל עמו משמע קצת כפי' ר"ת:

והוא דאתחזק בתרי שמי. שאלו לר"ת על מומר לעבודת כוכבים שגירש את אשתו ולא נכתב בגט אלא שם של יהודה ולא שם של עובד כוכבים והשיב ר"ת חלילה להזכיר שם עובד כוכבים בתורת משה וישראל והביא ראיה מדאמר בתוספתא (פ"ו) גר ששינה שמו לשם עובדי כוכבים וגרש בו כשר וה"ה במומר דשם יהודה כשר אף לכתחלה וכתב חניכתו וחניכתה אמרי' [לקמן] דכשר ופי' בערוך ג) אע"פ שלא נכתב שם מובהק ד) וכה"ג מפרש מתני' דבפרק בתרא (לקמן דף פז:) וכן היו נקיי הדעת שבירושלים עושים כן היינו שהיו כותבין חניכתו וחניכתה והא דקתני בברייתא דשמות לחיינה מגורשת עד שיכתוב שם דיהודה ושם דגליל עמו היינו דוקא לחיתחזק בשני שמות בב' המקומות חד במקום הכתיבה וחד במקום הנתינה דהא לא קתני היו לו שני שמות ביהודה לו שני שמות סתם שיגרש בשני שמותיו אלא כשיש לו שני שמות אחד ביהודה ואחד בגליל דאז צריך לכתוב שיהודה ואחד בגליל ולא שיש לה:

מתני' ה אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה ו התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה ז העדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם ח והלל התקין פרוזבול מפני תיקון העולם: **גמ'** מאי אירא אלמנה אפילו כולי עלמא נמי דהא ט חקיימא לן הבא ליפרע מנכסי יתומין י לא יפרע אלא בשבועה אלמנה אצטריכא ליה סד"א משום

והלכתא כנחמני: **מתני'** בראשונה היה משנה שמו ושמה שם עירו ושם עירה א התקין ר"ג הזקן שיהא כותב איש פלוני וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תיקון העולם: **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל שלחו ליה בני מדינת הים לרבן גמליאל בני אדם הבאים משם לכאן שמו יוסף וקוראין לו יוחנן יוחנן וקוראין לו יוסף היאך מגרשין נשותיהן עמד ר"ג והתקין שיהו כותבין איש פלוני וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תיקון העולם אמר רב אשי ב והוא דאתחזק בתרי שמי אמר ליה רבי אבא לרב אשי רבי מרי ורבי אלעזר קיימי כוותך תניא כוותיה דרב אשי ג) היו לו שתי נשים אחת ביהודה ואחת בגליל ולו שני שמות אחד ביהודה ואחד בגליל וגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל אינה מגורשת עד שיגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה ושם דגליל עמו ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל ושם דיהודה עמו יצא למקום אחר וגרש באחד מהן מגורשת והאמרת שם דגליל עמו אלא שמע מינה הא דאתחזק הא דלא אתחזק שמע מינה ד והיא דהוו קרו לה מרים ופורתא שרה אמרי נהרדעי מרים וכל שום שיש לה ולא שרה וכל שום שיש לה:

מתני' ו אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה ה התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה ז העדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם ח והלל התקין פרוזבול מפני תיקון העולם: **גמ'** מאי אירא אלמנה אפילו כולי עלמא נמי דהא ט חקיימא לן הבא ליפרע מנכסי יתומין י לא יפרע אלא בשבועה אלמנה אצטריכא ליה סד"א דעל שם שרבה בר נחמני גדול אביו ומלמדו תורה שהיה יתום השיאו את שם אביו נחמני. רבה סתם הוא רבה בר נחמני:

מתני' כראשונה היה משנה שמו ושמה. כשהיו לו שני שמות אחד כאן ואחד במדינת הים היה מגרשה בשם המוהג במקום כתיבת הגט ולא היה מקפיד לכתוב שניהם: **מפני תיקון העולם. גמ'** יוליאו לעז על בניה מן השני לאמר לא גירשה בעלה שאין זה שמו: **גמ' והוא דאתחזק.** אבל לא אתחזק כאן שיש לו שני שמות אין צריך לכתוב ולא שיש לו ואפי' נודע לאחר זמן שיש לו שם אחר הוי הגט כשר שאין לו אלא שם שקרא הוא לעצמו בפניו והוחזק בו: **יצא למקום אחר.** שאינו ביהודה וגליל: **מגורשת.** משום דבאותו מקום לא היו מוחזקין שיהיו לו שני שמות אבל ביהודה היו יודעים שיש לו שם אחר לפיכך עלמו בשם לפניהם דבתר חזקה אזלינן: **ופורתא שרה.** מיעוט בני עירה היו קורלין את שמה שרה: **מרים.** צריך לכתוב בגט שהוא עיקר והדר וכל שום דאית לה:

מתני' אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים. את כתובתה: **אלא בשבועה.** שלא נתקבלה כלום: **נמנעו מלהשביעה.** והיתה מפסדת כתובתה וגמרא ו) מפרש מאי טעמא: **שהרי נודרים ליתומים כל מה שירצו.** יבחרו להם דבר קשה להדירה בו כגון קונם מיני מזונות עלי אם נהניתי מכתובתי: **וגובה כתובתה.** ואם נתקבלה תחילה הרי היא נאסרת בכל מזון הילכך לא הות הדרה ושקלה ולא חשידא לעבור על נדרה: **העדים חותמין על הגט.** כל אלו מתקנות רבן גמליאל הזקן: **מפני תיקון העולם.** אכולהו קאי גבי אלמנה שיהו נשים נשאות לבעלים ולא תלאגנה להפסיד כתובתן וגבי חותמין מפרש בגמרא ז) מאי תיקון איכא:

גמ'

והלכתא כנחמני. אבל דאמר גלוי דעתיה בגיטא לאו מלתא היא וזו היא אחת מהלכות של סימן יע"ל קג"ס ח) דהלכתא כאביי. וגרלה בעיני דעל שם שרבה בר נחמני גדול אביו ומלמדו תורה שהיה יתום השיאו את שם אביו נחמני. רבה סתם הוא רבה בר נחמני:

מתני' כראשונה היה משנה שמו ושמה. כשהיו לו שני שמות אחד כאן ואחד במדינת הים היה מגרשה בשם המוהג במקום כתיבת הגט ולא היה מקפיד לכתוב שניהם: **מפני תיקון העולם. גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל שלחו ליה בני מדינת הים לרבן גמליאל בני אדם הבאים משם לכאן שמו יוסף וקוראין לו יוחנן יוחנן וקוראין לו יוסף היאך מגרשין נשותיהן עמד ר"ג והתקין שיהו כותבין איש פלוני וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תיקון העולם: **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל שלחו ליה בני מדינת הים לרבן גמליאל בני אדם הבאים משם לכאן שמו יוסף וקוראין לו יוחנן יוחנן וקוראין לו יוסף היאך מגרשין נשותיהן עמד ר"ג והתקין שיהו כותבין איש פלוני וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תיקון העולם. אמר רב אשי והוא דאתחזק בתרי שמי אמר ליה רבי אבא לרב אשי רבי מרי ורבי אלעזר קיימי כוותך תניא כוותיה דרב אשי ג) היו לו שתי נשים אחת ביהודה ואחת בגליל ולו שני שמות אחד ביהודה ואחד בגליל וגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל אינה מגורשת עד שיגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה ושם דגליל עמו ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל ושם דיהודה עמו יצא למקום אחר וגרש באחד מהן מגורשת והאמרת שם דגליל עמו אלא שמע מינה הא דאתחזק הא דלא אתחזק שמע מינה ד והיא דהוו קרו לה מרים ופורתא שרה אמרי נהרדעי מרים וכל שום שיש לה ולא שרה וכל שום שיש לה:

מתני' ו אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה ה התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה ז העדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם ח והלל התקין פרוזבול מפני תיקון העולם: **גמ'** מאי אירא אלמנה אפילו כולי עלמא נמי דהא ט חקיימא לן הבא ליפרע מנכסי יתומין י לא יפרע אלא בשבועה אלמנה אצטריכא ליה סד"א דעל שם שרבה בר נחמני גדול אביו ומלמדו תורה שהיה יתום השיאו את שם אביו נחמני. רבה סתם הוא רבה בר נחמני:

מתני' כראשונה היה משנה שמו ושמה. כשהיו לו שני שמות אחד כאן ואחד במדינת הים היה מגרשה בשם המוהג במקום כתיבת הגט ולא היה מקפיד לכתוב שניהם: **מפני תיקון העולם. גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל שלחו ליה בני מדינת הים לרבן גמליאל בני אדם הבאים משם לכאן שמו יוסף וקוראין לו יוחנן יוחנן וקוראין לו יוסף היאך מגרשין נשותיהן עמד ר"ג והתקין שיהו כותבין איש פלוני וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תיקון העולם: **

גמ' משום חינא. שיהא מן האנשים בעיני הנשים ליגשא להם: **יהנה.** יועיל להמיתו: **דאשתרשי לה מקום דינר.** נשתכרה בו עיסה כעובי הדינר שאם לא היה הדינר היתה נותנת עוד עיסה בככר: **ומאי מי שנשבע באמת. שנשבע באמת.** דהא שוגגת היא ומפני שעונש שבועה מרובה נמנעו מלהשביעה: **אפילו לאורויי היתירא.** בדבר מועט וקבורה שאין פרעון לה שבשכר טורחה נוטלתו: **חוץ לב"ד משביעין אותה.** שבשעת הדיינין של תורה היו נוקטין ס"ת בידיה או תפילין ומשביע לה בשם או בכינוי כדאשכחן באברהם שיש לו ידן וגו' ומשביעך בה' (בראשית כד) ועונשה מרובה. ואוון לב"ד שבועה דרבנן בקללת אדור ולא נקיט מידי ואין עונשה כל כך: **לא מגבי כתובה.** משום דנמנעו מלהשביעה ואם איתא לישבעה חוץ לבית דין ולגבייה כתובתה: **וליאדרה.** כדתנן[ד] נודרת ליתומים כל מה שירלו: **קילי נדרי.** קליס היו נדרים בעייניהם לעבור עליהם הלכך לא סמכינן אנדרה לאגבויה: **בקופלא.** הוא וקפלה ונשבעה הרי נשבעה וגובה: **אין לה מזונות.** מעתה דגלית דעתה דבעי לאינסוי ואיהו לא אמרי בהדה אלא כל ימי מיגר אלמלותיך בגיתי שהיא אלמנה בשביל כבודו: **ספכו לכורסי' ואדלוה.** הפכו כסאו וחקפוהו כדי שתתקיים הקללה בכך. ס"א הפכו לכורסייה מספל גדולתו: **כבי מרי דיינא לי.** כרב דלא מגבי כתובה וכשמואל להפסיד מזונות ע"כ[ה]: **לא איפרק מחולצתא.** לא נגול מלבא לידי חולי: **אדרה בב"ד.** כל מה שירלו יתומים: **וליפוק באודני.** חפץ אני שישמע הקול באזני שהוגבה כתובה בימי: **דבעינן דאיעביד בה מעשה.** כשמואל רבי להוציא מלבן של תלמידיו של רב כגון רב הונא ודית דינו שלא היו מגבין כתובות אלמנה: **אבל גרושה משביעין.** דלא טרחא קמייהו ולא מוציא היתירא: **וגרושה.** לא סגי בהדרה בתמיה: **והא שלחו מסם.** האשה מבגל היתה והלכה היא ובעלה לארץ ישראל וגרשה שם ותבעתה כתובתה ועשו לה פסק דין על נכסיו שבבבל: **דמסקרי איה מרי.** כך היתה מנהגם: **ונודרם ואומרים כל פירות שבעולם עלה.** אם קבלה מכתובתה: **אלא גלופקרא.** קו"ט: **וממשלות.** ספר משלי: ושמנוס

ותרצוה ואפילו הכי לא איפרק מחולשא אמר ליה רב יהודה לרב ירמיה ביראה אדרה בב"ד ואשבעה חוץ לב"ד וליתי קלא וליפול[ו] באודני דבעינא כי היכי דאעביד בה מעשה גופא אמר רבי זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה וגרושה דאדרה לא והא שלחו מתם איך פלוניתא בת פלוני קבילת גיטא מן ידא דאחא בר הידיא דמתקרי איה מרי ונדרת ואסרת פירות שבעולם עלה קבילת מכתובתה אלא[ז] גלופקרא אחד וספר תהלים אחד וספר איוב וממשלות בלואים ושמנוס

[ו]משום חינא אקילו רבנן גבה קא משמע לן: נמנעו מלהשביעה: מ"ט אילימא משום דרב כהנא דאמר רב כהנא ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד בשני בצורת שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה והניחתו בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני לימים בא בעל הדינר ואמר לה הבי לי דינרי אמרה ליה יהנה סם המות באחד מבניה של אותה אשה אם נהניתי מדינרך כלום אמרו לא היו ימים מועטין עד שמת אחד מבניה וכששמעו חכמים בדבר אמרו מה מי שנשבע באמת כך הנשבע על שקר על אחת כמה וכמה מאי טעמא איענשה דאישתרשי לה מקום דינר ומאי מי שנשבע באמת כמי שנשבע באמת אי משום הא מאי איריא אלמנה אפילו גרושה נמי אלמה א"ר זירא אמר שמואל לא שנו אלא [ח]אלמנה אבל גרושה משביעין אותה אלמנה שאני דבההיא הנאה [ט] דקא טרחה קמי דיתמי אתיא לאורויי היתרא אמר רב יהודה אמר ר' ירמיה בר אבא רב ושמואל דאמרי תרוייהו [י]לא שנו אלא בב"ד אבל חוץ לבית דין משביעין אותה איני והא רב לא מגבי כתובה לארמלתא קשיא בסורא מתנו הכי בנהרדעא מתנו הכי אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בבית דין אבל חוץ לב"ד משביעין אותה ורב אמר אפי' חוץ לב"ד נמי אין משביעין אותה רב לטעמיה דרב לא מגבי כתובה לארמלתא וליאדרה וליגבייה בשני דרב קילי נדרי ההיא דאתאי לקמיה דרב הונא אמר לה מה אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא אמרה ליה מידי הוא טעמא אלא דלמא נקיטנא מידי מכתובתי חי ה' צבאות אם נהניתי מכתובתי כלום אמר רב הונא מודה רב בקופצת ההיא דאתאי לקמיה דרבה בר רב הונא אמר לה מאי אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא ואבא מרי לא מגבי כתובה לארמלתא אמרה ליה הב לי מזוני אמר לה מזוני נמי לית ליך דאמר רב יהודה אמר שמואל [כ]התובעת כתובתה בב"ד אין לה מזונות אמרה ליה אפכוה לכורסיה כבי תרי עבדא לי הפכוה לכורסיה

[ו] נראה דל"ל אלא הרגל הלשון דסתמין בגמ הוא וטעות הוא וכו'

לא היו ימים מועטים. ולא"ת ומאי טעמא איענש הא אמרינן בפ"ג דשבועות (דף מו.) האלמנה בשבועה פרט לאנוס כדרב כהנא ורב אסי דאמר משתבע הכי אמר רב ומר משתבע הכי אמר רב וכי אמו לקמיה דרב ואמר כחד מיניהו אמר ליה מידך ואנא בשקלא אישתבעי ואמר ליה את לבן אנסך וליכא למימר דלא ממעט קרא התם אלא למיפטר מקרבן אבל עונש איכא דאשכחן בפ"ב דנדרים (דף יח.) גבי נשבע לבטל את המלוה דמיבעי לן תרי קראי חד למיפטריה מקרבן וחד למיפטריה מלאו [והכא דליכא אלא חד קרא למיפטריה מקרבן] אבל עונש דשבועה שוא איכא דהא לבן אנסך משמע ולא נשבעת לשקר ועוד דבפ"ג דנדרים (דף כה:) מייתי דרב כהנא ורב אסי דאמרי דשבועות שגגות דתניא בגמרא כשם שנדרי שגגות מותרות כך שבועות שגגות מותרות ומפ' שבועות שגגות כדרב כהנא ורב אסי דמשמע דמותרות ואפי' עונש ליכא ולא דמי לנשבע לבטל את המלוה דאיכא עונש שבועה שוא דהתם מיבעי לן ב' קראי אחד למיפטר שוגג מקרבן ואחד למיפטר מזיד ממלקות וכשפטר שוגג לגמרי פטרו מעונש ומקרבן וה"ה גבי האלמה בשבועה פרט לאנוס דפטור לגמרי וי"ל דהכא גבי פקדון הוה לה להזהר יותר לשמרו היטב והוה לה לאמוקי אדעתא שתבא לידי שבועה: **דמוריא היתרא.** ולכך נמנעו מלהשביעה שעונש שבועה מרובה אלא בהדרה דלא חמיר כולי האי והשתא בזמן הזה תקנו לקבל חרם במקום שבועה שלא יהא העונש גדול כל כך:

לא שנו אלא בב"ד. פי' בקונטרס דחמירא משום דהוא בלנקוטי חפצא ואיכא עונש טפי והא דאמר בהכותב (כתובות דף פח.) מי פקח הוא מייתי לה לידי שבועה דאוריתא לא כמו שפי' בקונט' (שם) דנפקא מינה בין דאורייתא לדרבנן לענין לנקוטי חפצא דאפי' שבועה דרבנן הוא בלנקוטי חפצא כדפי' הקונט' בעצמו כאן אלא יש לחלק בין דאורייתא לדרבנן כמו שמפרש בערוך[ו] דשבועה דאורייתא הוא בכבוי נרות ועוד בריש שבועת הדיינים (שבועות דף מא.) מפרש חילוק בין דאורייתא לדרבנן [ו](ובהיא פירקא מפרש מאי איכא בין שבועה דאורייתא לדרבנן [ב] והתם לא מידכר חילוק דבבוי ולנקוטי חפצא):

ונודרת ואוסרת פירות שבעולם עליה שלא קיבלה מכתובתה כו'. ל"ג כל פירות דאע"ג דנדר חייל אף על דבר שאינו יכול לקיים כדאמר בפרק שני דנדרים (דף טו.) גבי קונם עיני בשינה דפריך ומי לא יהיב שיעורא למילתיה מי שבקינן ליה עד דעבר באיסור גל יחל והא"ר יוחנן שבועה שלא אישן ג' ימים מכין אותו ושן לאלתר והא דנדרי הבאי מותרים כדאמר בפרק ג' דנדרים (דף כד:) לאו משום דאסר עצמו במה שאינו יכול לקיים כגון דאמר יאסרו כל הפירות שבעולם עלי אם לא ראיתי גמל פורח באויר ונחש כקורת בית הבד אלא לפי שאין דעתו לומר ממש גמל ולא ממש כקורת בית הבד אלא מה שהוא טרוף בגבו מאד ומשונה משאר נחשים קורא כקורת בית הבד וחיל גדול מאד שראה קורא כעולי מגרים ואינו אומר כן אלא להמזיק דבריו ודוקא שבועות הבאי אסור מדרבנן דהתמירו משום דכתיב בה לא יבקה אבל נדרי הבאי ואפילו לא אמר כל הפירות אלא אסר עליה מד פירא שרי בנדר ואין חילוק בין כל פירות מ"מ הכא ל"ג כל פירות דאע"פ שעונדת לאלתר בבל יחל אם קבלה מכתובתה כיון דמשם ואילך לא מיתסרא דאמר מכין אותו ושן לאלתר אינה מושמת דהוא ואינה עומדת באיסור כל ימיה כדמפרש בסמוך וא"ת בפ' בתרא דנדרים (דף פט:) דאמר ההוא גברא דאמר תיתסר הנאות דעלמא עלי אי נסיבנא איתתא עד דלא תגינא הלכתא כו' ואתא רב אחא ושבשיה ואנסביה איתתא ושרקיה טינא כדי שלא יהנה מן העולם מה מועיל מאי דשרקיה דכי אנסביה מיד עבר כיון שאין יכול בסוף לקיים וי"ל דדוקא בשעה שנודר אם אי אפשר לו לקיים עובר לאלתר אבל התם בשעה שנדר היה יכול לקיים דאפשר לו שלא ישא אע"ג דכי אנסביה אין יכול לקיים אינו עובר לאלתר עד שיהנה:

מסורת הש"ס

[ה] לקמן מט: [כתובות פח. לז: וע' תוס' לקמן מט: ד"ה משום], [ו] כתובות כד. [ערכין כב.], [ז] [פי' כתוס עבה של למר. ערוך ערך גלפקרא], [ד] [לעיל לד:], [ט] ע"ב הוא מס"ל, [י] [ערך הספר], [ו] גליון,

גליון הש"ם

גמ' דקא טרחה קמי דיתמי. עיין ב"ב ד' נב ע"ב תד"ה דטרחא:

הגהות הב"ח

[ה] גמ' וליפול באודנאי: [ב] תוס' ד"ה לא שנו וכו' לדרבנן ולא מיתכר כל"ל ומיתא ומסם נמחק:

לעזי רש"י

קו"ט. מעיל.

מוסף רש"י

משום חינא. שימצאו האנשים מן בעיני הנשים ויהיו נאותות להן אלא מלגנבה להפסיד כתובתן (כתובות 79.) שיהיו בעליהן לחן בעיניהן ולא יתנעו הנשים אלינא לאנשים (שם צז: וכעי"ז לקמן מט:).

תוספות רי"ד

שניהם פלונית הנקראת פלונית שאם לא יכתבו אלא האחד הו"ל שינה שמו ושמה כפי מה שהתקין ר"ג וכיון דרובא קרי לה מרים צריך לכתוב כך מרים הנקראת שרה ולא יכתוב שרה הנקראת מרים וגם זה כך צריך לפרש כאשר פירשנו במשנתינו ולא שיכתבו בגט וכל שם שיש לה אלא שיכתבו שני השמות כך נראה פתרון שיטה זו שאין צריך לכתוב בגט וכל שום וחניכה דאית ליה שזה הלשון לא מעלה ולא מוריד שאם הוחזק בשני שמות או שבעיר א' קורין לו שניהם או בשני עיירות ובמקום כתיבת הגט יודעים שהוחזק בשניהם צריך לכתוב בפירוש פלוני הנקרא פלוני ואם כתב פלוני וכל שום וחניכה דאית ליה ולא הזכיר השם השני בפירוש הגט פסול ולא הועיל לו זה הלשון כלום כי יכול הבעל לערער כאשר פירשתי ואם לא הוחזק אלא בשם אחד אע"פ שידוע לאחר מכאן שהי' לו שם אחר וכגט לא כתבו אלא בשם האחד שידעו וגם לא כתבו בו וכל שום וחניכה דאית ליה כשר כדאמר רב אשי. א"כ נמצא שזה שאנו כותבין וכל שום וחניכה דאית לי לא מעלה ולא מוריד אלא אם יודעים לו (או) שם אחר או כנוי צריך לכתוב בפירוש פלוני הנקרא פלוני ואם אינן יודעים לו אלא שם אחד כותבין אותו ואין צריך לכתוב וכל שום וחניכה דאית לי ולא גרסי' במתני' שם עירו ושם עירה [ו] אלא הדגל ליכתו' גם היה וטעות הוא שלא היתה

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פט"ז מהל' אישות הל' טו טוש"ע אה"ע סי' לו סעי' כ:

כז ב מיי' פט"ז מהל' אישות הל"ח סמג עשין מח טוש"ע שם סעיף יט:

כח ג מיי' פי"ח מהל' אישות הל"ח סמג לאוין כפ ועשין מח טוש"ע אה"ע סי' לג סעיף ה:

תוספות רי"ד (המשך)

התקנה אלא לשמו ולשמה כדמוכח בשמעתא: **מתני'** אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה התקן ר"ג שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה מהן והעדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם הלל התקן פרוזבול מפני תקון העולם פי' נמנעו מלהשביעה והיתה מפסדת כתובה ולקמן מפרש טעמא התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת וכו' ובחרו להם דבר קשה להדירה כגון קונם פירות שבעולם עלי אם נהניתי מכתובה וגובה כתובתה שאם נתקבלה היתה נאסרת בפירות וקיימי עלה בבל יחל ולא חשידה לעבור על נדרה: מאי איריא אלמנה כ"ע נמי דהא קי"ל הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה אלמנה איצטריכא ליה דס"ד אמינא משום חינא אקילו בה רבנן קמ"ל: נמנעו מלהשביעה בשביל שמא יכעוס ויתן לה כתובתה אלא בהדרה דלא חמיר כולי האי והשתא בזמן הזה תקנו לקבל חרם במקום שבועה שלא יהא העונש גדול כל כך:

לא שנו אלא בב"ד. פי' בקונטרס דחמירא משום דהוא בלנקוטי חפצא ואיכא עונש טפי והא דאמר בהכותב (כתובות דף פח.) מי פקח הוא מייתי לה לידי שבועה דאוריתא לא כמו שפי' בקונט' (שם) דנפקא מינה בין דאורייתא לדרבנן לענין לנקוטי חפצא דאפי' שבועה דרבנן הוא בלנקוטי חפצא כדפי' הקונט' בעצמו כאן אלא יש לחלק בין דאורייתא לדרבנן כמו שמפרש בערוך דשבועה דאורייתא הוא בכבוי נרות ועוד בריש שבועת הדיינים (שבועות דף מא.) מפרש חילוק בין דאורייתא לדרבנן (ובהיא פירקא מפרש מאי איכא בין שבועה דאורייתא לדרבנן והתם לא מידכר חילוק דבבוי ולנקוטי חפצא):

ונודרת ואוסרת פירות שבעולם עליה שלא קיבלה מכתובתה כו'. ל"ג כל פירות דאע"ג דנדר חייל אף על דבר שאינו יכול לקיים כדאמר בפרק שני דנדרים (דף טו.) גבי קונם עיני בשינה דפריך ומי לא יהיב שיעורא למילתיה מי שבקינן ליה עד דעבר באיסור